
DANIEL MAIDEU, VIST DE PROP

DANIEL PALOMERAS CASADEJÚS

De ben segur que en Daniel Maideu hagués estat un excel·lent «homenot», en la ploma i les pàgines d'un Josep Pla. El seu caràcter tenia la intensitat, el geni, els contrastos i els trets cantelluts que poden fer bona una pinzellada biogràfica. En els darrers anys, el més rellevant pels convilatants era, tal volta, la seva longevitat. Els de la meua edat l'havíem vist sempre gran, potser per l'aire paternal i madur que aviat adquirien els homes de la seva generació. El pas dels anys s'havia fet en ell poc perceptible, mirava la vida i escrutava el món amb ulls molt afeblits, però va arribar a la senilitat sense decrepitud, caminant esquenadret i parlant amb esperit crític de les noves de cada dia.

Vulguem o no aquestes ratlles són un panegíric, i com a tal ens haurem de fer perdonar algun dels retrets habituals: que tot el que ara diem calia haver-ho dit abans; i algun dels tòpics: que amb ell es tanca un llarg capítol de la història de Ripoll. A aquestes veritats podríem replicar dient que el balanç d'una obra és més complet i

lliure quan ja ha conclòs, i que la projecció local i forània d'en Daniel Maideu respon per si mateixa.

No sé quan vaig conèixer a en Daniel Maideu. Sí que sé quan em va conèixer ell a mi: fou al meu bateig. Era el meu padrí i en les fotografies (avui esgrogueïdes) de la cerimònia són poc més que un floc de blondes als seus braços. Més tard, diria que la seva persona se'm fa ja indissociable de Ripoll i de la impremta. Algun diumenge, de tant en tant, la meua família decidia desafiar la carretera que ens unia (o ens separava) amb Ripoll. Sortíem d'hora, com s'esqueia a l'època, i arribàvem tot just de bon matí, quan obrien els portals de la llibreria. Darrera aquells portals s'obria també un minúscul univers que em fascinava, i que crec que ha captivat a molts ripollesos i foranis, petits i grans. La botiga de can Maideu és un dels elements perdurables d'en Daniel Maideu i la seva esposa. Per can Maideu hi ha passat gairebé tothom, i gaudeix d'unès singularitats de difícil valoració. Després d'entrar-hi, amb algunes empentes, la gent sembla perdre la pressa, i s'incorpora a la munió de clients que fan cultura tot fullejant les revistes del taulell, o desxifrant els molts objectes de l'aparador. Afortunadament a la impremta hom hi sol trobar sempre aquella persona que calia veure de feia temps, i que permet passar l'estona, mentre la dependència va al pis de dalt a cercar les coses més o menys insòlites que el públic els demana. Aquests ritus es fa entre la serietat dels de la casa, la resignació dels de fora i la gresca de la mainada immersa en un petit paradís de contes, cromos i llamins.

Què hi ha hagut més enllà de la vidriera de la botiga? Físicament, el menjador, realment, la família, l'eix de la vida d'en Daniel Maideu, per bé o per mal. El tal menjador ha estat sempre el petit local que segueix sent, i que dos cops al dia sofreix una metamorfosi sobtada: allà on hi havia muntanyes de diaris, llibres i albarans, s'hi para taula i es fa l'àpat. En el meu record, els dinars de festa eren un desafiament a les lleis de l'espai, ja que ens hi reuníem unes bones colles i mai no hi mancava el lloc. El meu pare i el meu padrí eren d'edats similars, i això els permetia desgranar l'actualitat amb una lògica comunitat de parers. Al meu entendre, havien seguit l'evolució de tantes persones del mateix entorn social. Després d'una joventut de

catalanisme culturitzat, enfront dels caciquismes troglodítics i les arbitrarietats dels governs de la monarquia, havien hagut de passar pels desenganys de la República i els desastres de la guerra civil. Això els havia convertit en persones un xic escèptiques, amb una gran lucidesa per detectar la murrieria i la demagògia i un rebuig profund de la superficialitat i els focs d'encenalls. En el cas d'en Daniel Maideu, crec que el catalanisme s'anà convertint en un ripollesisme militant, i l'antiga fe populista s'anà mutant cap a una valoració dels individus segons el treball i l'ortodòxia. Aquesta actitud els feia tenir una noció bastant jerarquitzada de les relacions humanes, amb una certa dificultat per trencar amb uns esquemes massa vegades posats a prova. Això topava amb una fe paradoxal en el progrés, amb un positivisme i una confiança il·limitada en les possibilitats de l'esforç, que els altres sovint ens cuidàvem de decebre. Per a en Daniel Maideu no fou mai cert que qualsevol temps passat fou millor, i fins a l'últim dia va mirar el futur com una feina pendent. De fet, no es va jubilar mai.

Tots els temes eren bons per a la sobretaula, en la societat tancada que ens tocava viure: la llengua, la religió, l'economia, la immigració, la música, més rarament la política. Més enllà de les paraules del diumenge a la tarda, però, descansaven per un dia les màquines de la impremta. Era allà on la resta de la setmana en Daniel Maideu exercia del que havia estat sempre: un impressor amb idees. Allà fou on durant dècades demostrà tota la seva capacitat de seny i de rauxa. Al costat de l'esquel·la i del recordatori de primera comunió, portà a terme una de les tasques culturalment més perdurables que s'han fet mai a Ripoll. Dels calaixos de la impremta Maideu ha sortit tanta lletra de motllo parlant de la gent d'aquesta vall, dels seus costums, del monestir, de la història i del present, que es fa inimaginable la nostra vila sense aquesta aportació incomparable. En molts sentits, Ripoll està en les pàgines de *Scriptorium*, de *El Ripollès*, dels molts llibres i revistes que ell edità, com en els capitells del claustre o els trabucs dels armers. L'obra editorial de Daniel Maideu i les condicions en què la va portar a terme, el convertiren en el pròcer que va acabar sent.

Aquesta obra ingent la féu sempre amb una única finalitat: Ripoll. No el vaig veure mai a l'espera d'un reconeixement, o, en tot cas, no m'ho va pas semblar. Era una persona de conducta sòbria, en ocasions ratllana en l'austeritat, espurnejada per singularitats de caràcter. Aquests hàbits els feia extensibles a les seves ambicions. Me l'imagino com un jove combatiu i il·lusionat i el reconeixo com un ancià ferm i cautelós. El tracte amb ell no era fàcil, feia poques concessions i no acceptava massa vacil·lacions. Conreava l'amistat com un bé superior basat en unes regles inviolables, i no s'estava de manifestar el seu parer, amb prudència però sense inhibició, sempre que ho creia necessari i a qui fos. Aquest no és pas el camí més actual d'obtenir els favors de la societat ni de vendre la pròpia imatge. En qualsevol cas, tampoc crec que hagués acceptat mai que la seva imatge pogués estar en venda.